

2. Державні правоохоронні органи України. Електронний ресурс [http://pidruchniki.ws/19620128/pravo/derzhavni_pravoohoronni_organ_ukrayini]

3. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. на 01 жовтня 2010 року: (Відповідає офіц.текстові) – К.:Алерта; КНТ; ЦУЛ. – 168с.

Михайлов Олександр Миколайович
*асистент кафедри адміністративного і фінансового права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ВИКОНАННЯ НЕВЛАСТИВИХ СЕКРЕТАРЮ СУДОВОГО ЗАСІДАННЯ ФУНКЦІЙ

У вітчизняному процесуальному законодавстві секретар судового засідання, на відміну від судового розпорядника, фігура не нова. Єдині засади діяльності, обсяг посадових прав та обов'язків, основні вимоги щодо їх виконання та відповідальність осіб, які займають посади секретаря судового засідання й судового розпорядника встановлені Типовими посадовими інструкціями працівників апарату місцевого загального суду, що затверджені наказом ДСА України від 20 липня 2005 року № 86.

У цивільному процесі секретар судового засідання та судовий розпорядник, будучи обов'язковими учасниками, виконують свої функції не дублюючи один одного. Ст. 47 ЦПК України секретаря судового засідання та судового розпорядника віднесено до осіб, які є іншими учасниками цивільного процесу тобто до тих, які не мають юридичної заінтересованості й сприяють здійсненню правосуддя.

В адміністративному процесі ситуація діаметрально протилежна. Судовий розпорядник, на відміну від секретаря судового засідання, учасник факультативний, через що секретар судового засідання вимушений, у разі відсутності в судовому засіданні розпорядника виконувати його функції. Дана обставина не перешкоджає ст. 62 КАС України дублювати положення ст. 47 ЦПК України, а саме відносити секретаря судового засідання й судового розпорядника до осіб, які є іншими учасниками адміністративного процесу.

В адміністративному процесі проблема дублювання секретарем судового засідання функцій судового розпорядника в останній час набула заострення, оскільки секретар судового засідання дотримуючись одних й тих із судовим розпорядником кваліфікаційних вимог вимушений виконувати невластиві йому функції й не отримувати за додаткове навантаження відповідної компенсації, а обов'язок судового розпорядника «слідкує за дотриманням порядку особами, присутніми у залі судового засідання» вимагає від секретаря судового засідання невластивих його посаді навичок із застосування дієвих заходів впливу морального, фізичного та іншого характеру з метою охорони відповідних суспільних норм шляхом попередження, припинення правопорушень.

Науковий й практичний інтерес представляє досвід Республіки Білорусь.

Кодекс Республіки Білорусь «Про судоустрій і статус суддів» [7] правами та обов'язками секретаря судового засідання й помічника судді наділив секретаря судового засідання – помічника судді. У загальних судах першої інстанції цивільні, кримінальні справи, у необхідних випадках справи про адміністративні правопорушення розглядаються за участю секретаря судового засідання (секретаря судового засідання – помічника судді). У господарських судах першої інстанції справи розглядаються за участю секретаря судового засідання – помічника судді. Права та обов'язки секретаря судового засідання (секретаря судового засідання-помічника судді), порядок його участі у розгляді справ визначаються законодавством (ст. 186).

Відповідно до п. 1.2. постанови Президії Вищого господарського суду Республіки Білорусь «Про затвердження Положення про секретаря судового засідання – помічника судді господарського суду Республіки Білорусь» від 14 жовтня 2009 року № 59 [8] на посаду секретаря судового засідання – помічника

судді може бути призначений громадянин Республіки Білорусь, який має, як правило, середню спеціальну або вищу юридичну освіту чи навчається у вищому навчальному закладі за юридичною спеціальністю.

Аналіз розділів II, III ЦПК Республіки Білорусь [6] та глав 3, 6 ГПК Республіки Білорусь [5] свідчить, що цивільне та господарське, процесуальні законодавства секретаря судового засідання – помічника судді не відносять до кола учасників процесу.

Відповідно до ч. 1 ст. 30 ЦПК Республіки Білорусь [6], ч.1 ст. 33 ГПК Республіки Білорусь [5] секретар судового засідання – помічник судді за дорученням судді вчиняє дії, необхідні для підготовки справи до попереднього судового засідання або розгляду у судовому засіданні; повідомляє учасників судочинства про час і місце судового розгляду й перевіряє їх явку до суду; з'ясовує причини неявки та доповідає про це судді; веде протокол засідань суду; виконує всі інші доручення судді, пов'язані із підготовкою та проведенням судового засідання. Ч. 2 ст. 33 ГПК Республіки Білорусь [5] передбачено, що секретар судового засідання – помічник судді надає судді господарського суду допомогу у реалізації наданих йому прав та виконанні покладених на нього обов'язків. Секретар судового засідання – помічник судді за дорученням судді господарського суду виконує окремі дії, не пов'язані з прийняттям судових постанов, а також інші організаційно-розпорядчі дії. Однак, посадові права та обов'язки, що конкретизовані у зазначеній вище постанові Президії Вищого господарського суду Республіки Білорусь від 14 жовтня 2009 року № 59 [8], жодним чином не пов'язані із забезпеченням дотримання порядку особами, присутніми у залі судового засідання.

Згідно до ст. 188 Кодексу Республіки Білорусь «Про судоустрій і статус суддів» [7] обов'язки по забезпеченню громадського порядку у суді, припиненню фактів неповаги до суду, охороні приміщення суду й виконання інших функцій, пов'язаних із підтриманням громадського порядку у суді, покладаються на органи внутрішніх справ.

Міліція у Республіці Білорусь – державний озброєний правоохоронний орган, що складається із кримінальної міліції, міліції громадської безпеки, спеціальної транспортної міліції й міліції по організованій злочинності та корупції. Міліція входить у систему органів внутрішніх справ (ст. 1, ч. 1 ст. 8, ст. 9 Закону Республіки Білорусь «Про міліцію»[4]).

На відміну від адміністративного процесуального законодавства України, процесуальне законодавство Республіки Білорусь не виділяє судового розпорядника окремим учасником судового процесу особу; не надає окрему – роль самостійного учасника судового процесу, який би займав у механізмі відправлення судом правосуддя «проміжне» місце між секретарем судового засідання й співробітником органу внутрішніх справ. Секретар судового засідання, за жодних обставин, ніким не може бути зобов'язаний слідкувати за дотриманням порядку особами, присутніми у залі судового засідання, оскільки для дієвості охоронного заходу лише юридичної освіти, а інколи й досвіду роботи, недостатньо. Законодавець Республіки Білорусь розуміючи взаємозв'язок коефіцієнту корисної дії охоронного заходу із рівнем фізичної, бойової підготовки особи, яка має досвід строкової/за контрактом військової служби, навичками застосування вогнепальної зброї, спеціальних засобів й фізичної сили, обов'язок слідкувати за дотриманням порядку особами, присутніми у залі судового засідання та інше, що пов'язане із попередженням та припиненням правопорушень у залі судового засідання, приміщенні суду та поза його межами, поклав на співробітників органів внутрішніх справ, які не є учасниками судового процесу, однак, наряду із секретарем судового – помічником судді засідання зобов'язані бути присутніми у залі судового засідання.

Розглянутий вище зарубіжний досвід та вітчизняна цивільна процесуальна практика свідчать про необхідність звільнення учасника адміністративного процесу – секретаря судового засідання від виконання невластивих йому функцій.

Список використаних джерел:

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 1618-IV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України // Офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1618-15>
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року № 2747-IV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України // Офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2747-15>
3. Наказ Державної судової адміністрації України «Про затвердження Типових посадових інструкцій працівників апарату місцевого загального суду» від 20 липня 2005 року № 86 [Електронний ресурс] / Професійна юридична система Мега-Нау // Офіційний сайт розробленої приватним акціонерним товариством «Інформтехнологія» інноваційної правової системи під торговельною маркою НаУ®. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.11781.0>
4. Закон Республіки Білорусь «Про міліцію» від 26 лютого 1991 року № 637-XII [Електронний ресурс] / lawbelarus.com Білоруське законодавство // Інтернет-сторінка. – Режим доступу: <http://www.lawbelarus.com/repub/sub31/tehg0980.htm>
5. Господарський процесуальний кодекс Республіки Білорусь від 15 грудня 1998 року № 219-3 [Електронний ресурс] / Національний правовий Інтернет-портал // Еталонний банк даних правової інформації Республіки Білорусь. – Режим доступу: <http://www.pravo.by/webnpa/text.asp?RN=НК9800219#&Chapter=6>
6. Цивільний процесуальний кодекс Республіки Білорусь від 11 січня 1999 року № 238-3 [Електронний ресурс] / Національний правовий Інтернет-портал // Еталонний банк даних правової інформації Республіки Білорусь. – Режим доступу: <http://www.pravo.by/webnpa/text.asp?RN=hk9900238#&Chapter=12>
7. Кодекс Республіки Білорусь про судоустрій і статус суддів від 29 червня 2006 року № 139 [Електронний ресурс] / Національний правовий інтернет-портал Республіки Білорусь // Електронний банк даних правової інформації Республіки Білорусь. – Режим доступу до документу: <http://www.pravo.by/WEBNPA/text.asp?RN=hk0600139#&Article=188>
8. Постанова Президії Вищого господарського суду Республіки Білорусь «Про затвердження Положення про секретаря судового засідання – помічника судді господарського суду Республіки Білорусь» від 14 жовтня 2009 року № 59 [Електронний ресурс] / Національний правовий Інтернет-портал // Еталонний банк даних правової інформації Республіки Білорусь. – Режим доступу: <http://court.by/legal-documents/presidium-acts/a2410948bccd1975.html>